

Leerlingenboek TOP. Tweede herziene uitgave.

© Deze uitgave hoort bij lesprogramma TOP van Universiteit Utrecht, in opdracht van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs (s.t.m.bogaerds-hazenberg@uu.nl).

Auteurs: Suzanne Bogaerds-Hazenberg, Jacqueline Evers-Vermeul en Huub van den Bergh. Met speciale dank aan Marjolein Franken, Christie van Seventer, Monique Walet en Bettina Tuinstra. Vormgeving voorkant en schema's: Rémi Bouwer

Eerste druk, 2018. Tweede druk, 2022.
Universiteit Utrecht

Noot: we hebben geprobeerd om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Indien er personen of instanties aanspraak menen te maken op bepaalde rechten, dan wordt hun vriendelijk verzocht contact op te nemen met de auteurs.

Les 2: EEN BONTE VERZAMELING

Vergelijking

 Zit je in groepje Knaagdieren (Tekst 1) of Marterachtigen (Tekst 2)? Lees jouw tekst en vul het venndiagram in.

Tekst 1

Knaagdieren

Twee bekende knaagdieren zijn konijnen en cavia's. Cavia's komen uit Zuid-Amerika, terwijl konijnen oorspronkelijk vooral in Spanje leefden vanwege de geschikte zandgrond. Zowel cavia's als konijnen leven in het wild in grote groepen. Dat is ook van levensbelang, omdat het allebei prooidieren zijn die zich moeten beschermen tegen roofdieren. Dat gaat nu eenmaal makkelijker in een groep.

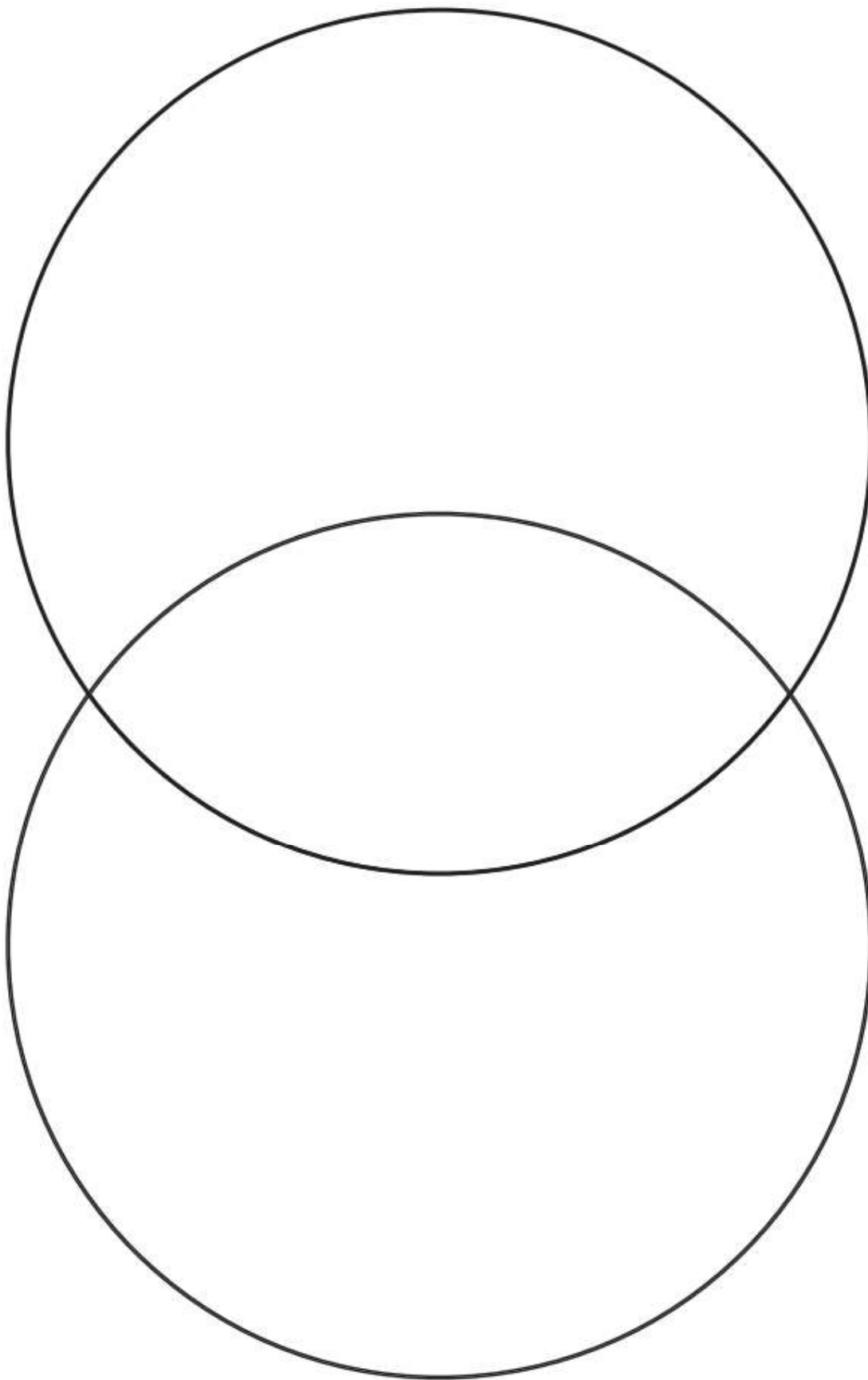
Cavia's en konijnen worden allebei als huisdier gehouden. Toch lijkt de cavia daarvoor minder geschikt dan het konijn: cavia's zijn van nature mensenschuw en worden niet graag geaaid, terwijl konijnen graag vertroeteld worden. Anders dan konijnen zijn cavia's echte klets-kousen. Ze kunnen bijvoorbeeld piepen als ze bang zijn en murmelen als ze tevreden zijn. Daarentegen maken konijnen alleen geluid als ze erg schrikken.

Tekst 2

Marterachtigen

Fretten en wezels behoren met nog zo'n zeventig dieren tot de familie van de marterachtigen. Ze hebben allebei een lange lichaam en korte pootjes waarmee ze uitstekend kunnen klimmen, maar de fret is wel veel groter dan de wezel. De meeste wezels hebben op hun rug een roodachtige tot kastanjebruine vacht die in de winter in een witte vacht verandert. Fretten vertonen daarentegen veel meer kleurvariaties dan wezels: er bestaan bruine, zwarte en witte fretten. Bovendien wordt hun vacht in de winter eerder donkerder van kleur, en niet lichter.

Beide diersoorten zijn vleeseters met een scherp stel hoektanden. Ook zijn ze allebei vooral 's nachts actief. Toch is er een belangrijk verschil tussen fretten en wezels. Fretten kunnen niet in het wild overleven: het zijn gezelschapsdieren en geen roofdieren. Waar wezels zich bezighouden met het vangen van muizen en jonge vogeltjes, zijn fretten vooral bezig om kleine voorwerpen te pakken en verstoppen. Met een fret in huis zijn je autosleutels, sokken en kleding dus zeker niet veilig!

Wissel nu informatie uit: vertel met je venndiagram erbij waar jouw tekst over ging. Maak daarna met alle informatie de wist-je-dat opdracht op bladzijde 10.

 Heb je iets nieuws of grappigs geleerd? Schrijf het op in een wist-je-dat-je!

Wist je dat...

...cavia's en konijnen allebei

...alleen cavia's

...zowel fretten als wezels

...alleen wezels

 Lees Tekst 3. Welke uitspraak geldt voor welke dieren? Zet vinkjes in de juiste kolommen in de tabel hieronder.

Tekst 3

Lastdieren

Lastdieren zijn dieren die gebruikt worden als rijdier of om lasten te dragen. Muildieren en muilezels zijn bijvoorbeeld lastdieren. Allebei hebben ze een paard en een ezel als ouders. Ook zijn ze onvruchtbaar: ze kunnen zich niet voortplanten. Het belangrijkste verschil is dat muildieren een paard als moeder hebben en muilezels een ezelin als moeder.

Zowel muildieren als muilezels vertonen gemengde kenmerken van paarden en van ezels: ze hebben de grove vacht van een ezel, maar een staart als van een paard. Toch lijken muildieren wel wat meer op paarden dan muilezels: ze zijn groter en hebben kortere oren.

Uitspraak	Muildieren	Muilezels
Geschikt als lastdier.	V	V
Onvruchtbaar		
Paard als moeder		
Grove vacht als van een ezel		
Staart als van een paard		
Langere oren		
Zijn kleiner		
Lijken vooral op paarden		